

Ivan Bačić
Marcel Medak

ZDRAVSTVENI TURIZAM U HRVATSKOJ I BJELOVARSKO-BILOGORSKOJ ŽUPANIJI

O zdravstvenom turizmu često se raspravlja u svakodnevnom govoru, posebice o kontinentalnom turizmu, ali i o turizmu uopće kao gospodarskoj djelatnosti koja je opstala unatoč globalnoj krizi i recesiji.

Zdravstveni turizam ima na ovom području dugu tradiciju, prvenstveno kao potreba modernog čovjeka za življenjem kojim upotpunjava i održava vrsnoću zdravlja, kondiciju i izbjegava posljedice stresnog života kojem je veći dio pučanstva izložen, i na radnom mjestu, i u svakodnevnom životu.

Zdravstveni turizam je područje zdravstva i turizma, u kojem se pod stručnim nadzorom liječnika organizirano koriste prirodno-ljekoviti činitelji i ostali postupci fizikalne medicine, u svrhu poboljšanja i vrsnoće zdravlja (Definicija HAMZU, Ivanišević). Prirodno-ljekoviti činitelji su brojni i naša zemlja je vrlo bogata nalazištima geotermalnih voda, pogodnom klimom, morem, ljekovitim blatom, peloidima, naf-talanom, a sve je to rijetkost čak i u svijetu.

Ako je turist svaki čovjek koji mijenja svoje boravište na određeno vrijeme, bilo u svojoj zemlji ali i u inozemstvu, a poradi poboljšanja i očuvanja zdravlja, tada s pravom govorimo o zdravstvenom turistu.

Duga je tradicija naših toplica i lječilišta obzirom da se nalazišta geotermalnih izvora spominju još iz vremena Rimskog Carstva, a to su i začeci nekih lječilišta u Hrvatskoj – Daruvar/Aquae Ballissae, Varaždinske toplice i dr. Obnova rada i moderniziranje lječilišta započinje u drugoj polovici 18. stoljeća (Daruvar, Krapinske toplice i dr.), potom u prvoj polovici 19. stoljeća (Topusko, Lipik, Varaždinske toplice, u primorju Hvar, Opatija, Veli Lošinj).

U novije vrijeme sve se više spominje pojam medicinski turizam, koji je u svijetu već godinama poznat. Tako se putuje od Indije, Hong-Konga, po europskim zemljama radi raznih medicinskih i kirurško-estetskih zahvata, stomatoloških korekcija, ortopedskih zahvata, ugradnje implantata... U te svrhe samo u SAD-u troše se milijuni dolara i uzimaju milijuni dana za takva namjenska putovanja. Dakle, vidljivo je da oba ova pojma imaju isti cilj, ali se u zdravstvenom turizmu preferiraju prirodno ljekoviti činitelji, kojima naša zemlja obiluje, dok se u medicinskom turizmu preferiraju klasični medicinski zahvati i liječenje.

Preliminirani podaci Hrvatske turističke zajednice po današnjim analizama pokazuju da je tijekom 2011. godine Hrvatsku posjetilo 11,2 milijuna turista, ostvareno je 65,1 milijun noćenja i očekivana zarada je približno 6,7 milijardi €. Po broju turista i broju noćenja očit je rast u odnosu na 2010, dakle, 8 % turista bilo je više a broj noćenja porastao je 7 %. Time je Hrvatska postala s pravom „najturističkija“ zemlja u EU, jer prihodi od turizma lanjske godine dosizali su čak 15,7 % bruto domaćeg proizvoda, što ni turistički divovi poput Španjolske, Francuske i dr. ne ostvaruju, iako im turizam donosi desetke milijardi eura.

Poznata je činjenica da kontinentalni turizam, i po broju noćenja, a i u ukupnom prihodu još uvijek iznosi manje od 5% udjela sveukupnog turističkog kolača. Isto tako je više-manje poznata i činjenica kako mnoge europske zemlje, koje nemaju more, ostvaruju i veći broj noćenja i znatno veći turistički prihod (Austrija, Mađarska, Češka i dr.). Turistička sezona kod njih traje cijelu godinu.

Kontinentalni turizam u Hrvatskoj pa tako i u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji ima tek naznake razvitka, a većim ulaganjem će se svakako doprinijeti vidnijem napretku. Perspektive seoskog, ruralnog turizma, vinskih cesta, vjerskog i kulturnog turizma su izuzetno velike, ali svakako nedovoljno iskorištene. Iako, mora se priznati, tijekom 2011. godine Hrvatska turistička zajednica je samo u razvoju i aktivnosti na domaćem tržištu uložila preko 2 milijuna kuna.

Svakako znatno zapaženiju ulogu treba imati zdravstveni, odnosno medicinski turizam sa svojim stručnim osobljem, smještajnim kapacitetima (preko 6.000 postelja), prirodno-ljekovitim činiteljima i vrhunskim medicinskim stručnjacima.

Prema podacima ESPA (Europsko udruženje toplica) samo u Europi više od 20 milijuna građana koristi lječilišta i toplice i ostvaruje preko 120 milijuna noćenja. Podaci iz Hrvatske su znatno drugačiji.

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore, sektora za turizam, 2008. godine u svim toplicama i lječilištima ostvareno je samo 259.703 noćenja, od toga 94.447 stranih gostiju. U Slovenije se ostvaruje preko milijun i pol noćenja u “zdravilišćima”, stoga potreba poboljšanja kontinentalnog turizma u Hrvatskoj mora biti jedan od državnih prioriteta.

U županijama gdje postoje i djeluju toplice i lječilišta, toplice nisu nositelji samo zdravstvenog turizma, već i nositelji turizma uopće te županije. To je vidljivo i na primjeru Bjelovarsko-bilogorske županije za 2011. godinu. U Županiji su ukupno 823 postelje za turiste (hoteli i moteli). Te godine je ostvareno nešto preko 36.000 noćenja. Od toga Daruvarske toplice same ostvaruju preko 30 % noćenja, iako su zdravstvena ustanova.

Daruvarske toplice raspolažu s 320 postelja, imaju Ugovor sa HZZO-m za 140 postelja za bolničke pacijente i bolničku rehabilitaciju. Sav ostali kapacitet smještaja, ali i svi dodatni programi predviđeni su za zdravstveni turizam: wellness i fitness prostori, plivači bazeni, šetnice, športski tereni, sportska dvorana i sl. Uvođenjem

dotatnih programa i sadržaja u ponudu (razne vrste masaža, pripreme sportaša, antistresni programi za menadžere i dr.), stvoreni su uvjeti za znatno veći broj posjetitelja što ne može i ne mora ponuditi klasična bolnica za rehabilitaciju.

Da bi toplice i lječilišta na primjeren način sudjelovali u ukupnom turizmu Hrvatske, potrebna su znatno veća zalaganja (i ulaganja) Ministarstva zdravstva, ali i Ministarstva turizma. K tome, mnogi zakonski akti su nedorečeni, u postojećim zakonima ima podosta limitirajućih čimbenika koji onemogućuju tim ustanovama nesmetan izlazak na tržište, posebice u inozemstvo.

Primjera radi, u Hrvatskoj još ne postoji zakon ili barem dobar pravilnik o zdravstvenom turizmu kojim bi se odredilo tko i pod kojim uvjetima se može baviti zdravstvenim i medicinskim turizmom.

Sva lječilišta su zdravstvene ustanove i stoga se ne mogu kategorizirati lječilišni hoteli, što je također vrlo važan činitelj pri nastupima u inozemstvu, bilo u sastavu Hrvatske turističke zajednice ili samostalno, a to bi se trebalo regulirati Zakonom o ugostiteljstvu.

I sam naziv „specijalna bolnica“ baš ne privlači turiste koji traže rasonodu i bolje ispunjeno slobodno vrijeme tijekom boravka u ustanovi pa se i ovakva sitnica može smatrati limitirajućim čimbenikom.

U svim ustanovama gosti dobivaju vrhunsku liječničku uslugu i uslugu rehabilitacije, ali to nije dovoljno, jer strani, a i domaći gosti traže puno više glede smještaja, gastronomije... Budući da su toplice pod državnom upravom ili lokalnom samoupravom, investicije su rijetke i u pravilu male pa se smještajni prostori pojavljuju kao glavna prepreke njihovom turističkom profiliranju.

Većina ustanova proširuje svoju ponudu da bi privukle veći broj gostiju. Pored klasičnog liječenja i rehabilitacije uvode i dodatne programe: razne vrste masaža, akupunkture, saune, te rekreativne aktivnosti kao što su organizirane šetnje, trčanja, zabavne večeri i sl. što se na primjeru Slovenije pokazalo vrlo uspješnim.

Svakako trebalo bi više surađivati s Hrvatskom turističkom zajednicom pri nastupima u inozemstvu, jer je 2011. utrošeno preko 17 milijuna kuna za 53 sajamska nastupa u inozemstvu. Kako su na tim sajamskim nastupima predstavljane toplice, zdravstveni i uopće kontinentalni turizam pa u tom svjetlu i Daruvarske toplice? - nemamo nikakvih podataka. U promotivne aktivnosti Hrvatske turističke zajednice 2011. uloženo je 630 milijuna kuna, a u zajedničko oglašavanje preko 140 milijuna kuna. Koliko je od tog novca utrošeno za promociju lječilišnog i kontinentalnog turizma?

Većina ustanova, lječilišta i specijalnih bolnica želi i dalje biti u sustavu zdravstva, gdje ostvaruju 60-80 % prihoda, ali su obzirom na očekivanu krizu veoma zainteresirane i za ostvarivanje dodatnih prihoda iz zdravstvenog turizma, koji ima perspektivu i velike mogućnosti jer izaziva interes i privatnih ulagača. Nerijetko se stoga spominju i mogućnosti ulaganja u Daruvarske toplice, čak stotinu milijuna €,

kao što je već uloženo u Stubičke, Varaždinske toplice... Očito je da zdravstveni i medicinski turizam imaju brojne mogućnosti i perspektive, dakle imaju značajniju ulogu, ne samo u kontinentalnom turizmu, već i u ukupnom turizmu Hrvatske. Spomenute mogućnosti bit će ostvarive uz znatno drugačije djelovanje Ministarstva turizma i Ministarstva zdravstva počevši s uklanjanjem već navedenih limitirajućih činitelja, koji godinama koče intenzivniji iskorak u ukupni turizam Hrvatske!

Prim. Ivan Bačić, dr. med,
savjetnik za zdravstveni turizam pri Hrvatskoj gospodarskoj komori
43500 Daruvar, Julijev park 1
ivan.bacic@bj.t-com.h

Marcel Medak, mag. cin, ravnatelj Daruvarskih toplica,
predsjednik Zajednice za zdravstveni turizam Hrvatske gospodarske komore
43500 Daruvar, Julijev park 1
ravnatelj@daruvarske-toplice.hr

Daruvarske toplice